

Láng Zsolt

Délutáni látogatás

Egyszer azt álmodta, hogy a tarhegyi szőlősben szüretelnek, ott van az egész család. Ám ahogy az álomban lenni szokott, ok nélkül megváltozik a helyszín, ismeretlen férfiak jelennek meg, fenyegetően körbeveszik. Viseletük is, nyelvük is idegen. A rémülettől mozdulni sem bír. Akkor valahonnan megjelenik egy ősz hajú, szakállas férfi, és onnan kezdve megnyugtatóan alakul minden.

Nem sokkal az álmot követően *A festészet képes történetében* felfedezett egy Caravaggio-festményt, és azon a reprodukción minden kétséget kizáróan rátalált megmentőjére. Fura helyről, egy falitükörből nézett vissza az álombeli férfi, akinek valódi alakja a festő rejtélyes kompozíciója folytán nem került a vászonra. Szerelmes lett ebbe az arcba. Esténként kipirulva bámult a nyitott könyvbe, keresve azt a mágikus szót, amely életre kelti az arcot, netán bejuttatja őt a festményen ábrázolt szobába.

De ez még nem minden. Mert amikor egyszer az osztállyal kint jártak a Pescăruș (ejtsd peszkarus) tónál, az újonnan létesített Szabadidő Központnál, az út túloldalán álló timpanonos ház ablakának sötét téglalapjában váratlanul megjelent a fehér szakállú férfi.

Nem tudta levenni róla a szemét. A férfi minden kétséget kizáróan azonos volt az álom, illetve a festmény szereplőjével. Rövid, tüskés haja is úgy fehérlett, mint a szakálla, és e fehér keret éterivé tette az arcát.

Legalább negyvenéves, gondolta Bori.

Valójában majdnem ötven volt. Kiderült, Zsuzsi anyjának a második unokatestvére. Innen kezdve aztán Zsuzsival és szomszédjával, a nyálas Czumbil Péterrel hetente képes volt elbiciklizni a Pescărușig, ami kisebb fajta idegbajjal járt, ugyanis Zsuzsi óvatosságból minden saroknál leszállt, és áttolta a biciklijét.

Szeretett volna minden éjjel a férfival álmodni. Elképzelte, hogy egyedül átkerékpározik a városban, veszettül tekeri, szoknyája lobog a szélben. Saját kezével varrta, miután a karácsonyra kapott Junior (ejtsd zsunior) hátsó sárhányóján megpillantotta a szoknyavédőt, és elhatározta, ezentúl szoknyában fog biciklizni, csakhogy ne érezze

magát feleslegesnek a finom szövésű, színpompás selyemháló. A lenyűgöző szépség és finomság kevésnek tűnt az önigazolásra, mint ahogy az üvegdiszkekkel és a házi készítésű szaloncukorral feldíszített karácsonyfa sem képes mindenki előtt megnyugtatóan bizonyítani isten létét.

A férfit Jenőnek hívták, és egyedül élt a hatalmas házban. Nem élt, hanem haldoklott. Jenő meg akar halni, mesélte Zsuzsi, de nem tud. Ágyban fekszik egész nap, ugráltatja a nagynénjét, Mariska nénit, aki csupa csont és bőr már, igaz, ez lehet a cigarettázás miatt is, mert vad dohányos.

Bori magában Jenőkének nevezte a férfit, és zaklatott képzelete különböző történeteket talált ki róla. A férfi, aki a titkok világából lép ki a tükrön keresztül, a férfi, aki kézen fogja őt, és elviszi az illatozó íriszek között kanyargó ösvényen, az érzelmek tisztavízű forrásáig, a férfi, aki mindent tud a szerelemről, a férfi, akiben megbízhat, akinek a hála némán leváló ujjongásával odaadhatja szüzességét.

Körmönfontan előadott torokkiszáradás okán sikerült rávennie Zsuzsit, hogy bemenjenek vizet inni a házba. Senki nem kíváncsiskodott, miért jöttek, Mariska nénitől szóhoz sem jutottak. Jenőke közben lehunyt szemmel feküdt az ágyán. Néha alig láthatóan megmozdította a takarón pihentetett kezén a mutatóujját, mire Mariska néni szórakozottan megigazította a paplant rajta. Borit első pillanatokban még elkápráztatta a halálvágy e kiművelt formája, de aztán, főképp amikor búcsúzásakor Jenőke tompán elvakkanította magát, teljesen kiábrándult belőle. Addigra már megérkeztek a rokonok is, akik minden hétvégén csapatostul kirajzottak otthonaikból, hogy kedves unokaöccsük ágya mellett töltsenek néhány órát, leendő bánatuknak adva előzetesét. Túljátszott szerepük elborzasztotta Borit. Az egész városban, sőt az egész megyében Jenő az egyetlen blondelráma-készítő, Bukarestben is vannak kuncsaftjai, innen a vagyon, suttofta Zsuzsi. És mivel Jenőkének nincs gyereke, az örökségre sok a jelentkező. Mariska néni nagyon ráhajtott a dologra, képes volt átköltözni Nagykároly-

ból, de már nehogy ő legyen a győztes (meg persze a lánya, a nerces Joli, az a hibbant perszóna. A házat különben is lebontják, kell a hely az épülő Unirea negyednek).

A látogatás kiábrándította a férfiből. Az álom valóság lett, ám a valóságról kiderült, hogy látogat. Eltelt a tétlen nyár, beköszöntött a szeptember. Akkoriban Boriban az is megfordult, hogy mégsem az orvosira, hanem a színművészetre felvételizik. Közvetett módon kipróbálta, mit szólnának hozzá a szülei. Mintegy mellékesen megjegyezte, hogy úgy tűnik, Zsuzsi színire megy, mire Skoda kapitány, ahelyett, hogy felkiáltott volna, kislányom, neked kéne oda menni!, gúnyos fintort vágott, anyja meg flegmán odabökte, hogy az egész családja ilyen kelekótya volt. Fullasztó, szokatlanul meleg hetek következtek, káprázatosan ragyogott a nap, és még este is forrón sütötte az utcákat, mintha nem akart volna lenyugodni. Az íróasztalán tornyosuló tankönyvek pusztá látványa megbénította. Tanulnia kellett volna, ám helyette újra előszedte a *Festészet képes történetét*, újra ábrándozni kezdett a férfiről. Emlékezetében addigra már készségesen kitisztult a pizsama kosztól retkes gallérja, orrából kihunyt az ágynemű áporodott, savanykás szaga. Rádöbbsent, hogy a férfi nem előidézője, hanem foglya a látszatoknak, és neki kell őt onnan kiszabadítania. Fellángoló kitárulkozásvágya végre megláttatta vele a férfi látszatok nélküli valóságát. A tizennyolc éves lány és a negyvennyolc éves férfi együtt pontosan hatvanhat éves. Átlagéletkoruk harminchárom év. Ámde semmi közülük az átlaghoz. Semmi de semmi. Ők letérnek az ösztönök mélyen kitaposott ösvényéről, miközben képesek iróniamentesen betartani a szabályokat is, ők elcsábulnak akár az anarchia felé is, noha nem anarchisták, hanem építők, kutatók, tudósok, persze nem taláros professzorok, ők szabadok, szenvedélyesek és szertelenek, megfricskázzák a szabálysabók és logikától orrát, elsuhannak a sablonemberek között, ki a rétre, fel az égre, át egy másik bolygóra, anélkül, hogy célt tűznének maguk elé, hiszen aki célba jut, az mindörökké elvétette a célt.

Kikerekedett ismét, ezúttal egyedül. Csupa bekalencse fedte a vizet, a tó elmocsarasodott, a szélét beborító nádas fölött szúnyogfelhő lebegett. Dinu elvtársat, akinek szívügye volt a Szabadidő Központ, áthelyezték a fővárosba, a Nép Házának építkezéseit irányítani. A környék is lezüllött, a szemetesautók itt kanyarodtak le a városi szeméttelp felé, bűzlő terhűkből elhullatva ezt-azt. A timpanonos ház legalább annyira kirítt

környezetéből, mint az elmocsarasodott tó közepéből kiemelkedő mini Eiffel-torony, rajta a Román Kommunista Pártot éljenező, fénykorában is foghíjasan működő neonfelirattal. A timpanon csúcsában a kerek ablakocska most az ég kékjét tükrözte, reggelente valószínűleg a felkelő nap szemléli magát benne. A timpanon bal oldali hegye leomlott, kilátszott a megszürkült habarcs, a kimarjult törött téglá – seb, amely nem tud begyógyulni. Ő igenis kiment innen ezt az öreg férfit. Szeretni fogja. Megosztja vele mindenét. Mint festő palettáján a színek, úgy keveredjenek ők össze. Ne csak a nyál és a verejték, hanem a belső is vegyüljön, bélflóra a bélflórával, bacilus a bacilussal keljen nászra. Több, sokkal több ez, mint egyszerű nász. A testek is összeforrnak majd, de nem a konvencionális mozdulatsorról, nem az arra kiszemelt testrészek egymásba illesztéséről van szó, ennek művelete különben is elég kudarcos, lásd Sebe Péter fennhéjázó kísérleteit, hanem a hajszáltüszőig, a vérerekig, a nyirokcsomóig, az eritrocitáig és a trombocitáig lehatoló ozmózisról.

A délutáni napsütéstől átforrósodott a házfal, ahogy lépdelt föl a falépcsőn, érezte jobb oldalán a fal lázas leheletét. Szívesen üldögélné itt, jól lehetne olvasgatni, tanulni ebben az őszi csendben, a lombtalanadó fákon szabadon beáramló napfényben. Átment a hosszú és sötét előszobán, belépett egy nagy, régi bútorokkal berendezett szobába. Két ajtó vezetett tovább, a jobb oldalt választotta.

Jenőke ijedten felkönyökölt. Meglepte Bori érkezése. Nem tudta hová tenni, aztán ráismert.

- Ja, itt vagytok? Zsuzsikával? Erre biciliztél?
- Leereszkedett a gumim, kellene egy pumpa.
- Nekem nincs.

Kelletlenkedett egy darabig, aztán mégiscsak hellyel kínálta a lányt, ami elsősorban azt a célt szolgálta, hogy eltávolítsa ágya közeléből. Felhúzta takaróját az álláig, közben lopva szippantott egy slukkot az ágy illatából, ellenőrizve, mennyire szalonképes. Valószínűleg nem tudta eldönteni, mert újra megemelte a paplan szélét, és ismételten beszagolt.

Szeme megpihent Borin. Ettől kicsit több lett benne a fény.

Bori csak most vette észre a hatalmas orrot, eddig soha nem figyelt föl rá. Pedig az utca túloldaláról is láthatta volna, akkora. Kimagaslik az arc szinte sík felületéből. Nagysága és görbesége ellenére elegáns, semmiképp nem taszító krumpoli vagy uborka, sőt, annyira varázslatos, hogy elkalandozó tekintete folyton visszatért hozzá.

Hogyan képes egy orrgörbület ilyen radikálisan megváltoztatni addigi arc-esztétikánkat? Szép a szeme is. Miért akar meghalni? Nem öreg. Nem beteg. Érzem a szagán, hogy nem beteg. Olyan az illata, mint a tó szélén álló fűzfáé. Jó, belevegyül e szagba a pocsolóé is, de a pocsoló színe robban, annyi az élet benne. Nagyjából teljesen megfihéredett a szakálla, a haja is, abban azért több a szürkeség. A kopaszodás miatt a feje tetején a fejbőr vöröses színe uralkodik. A fejbőrön pikkelyes foltocskák. Az orr egészen fakó, hiányzik róla a pír. A vöröslő orr nem szép, de e fakóságnál előnyösebb volna. Talán ha beleharapnék, azzal jót tennék neki.

- Zsuzsi mondta, hogy gyere el hozzám?
- Nem mondott semmit.
- Csak rokonaid ne legyenek.
- Mariska néni nincs itt?
- Holnap jön vissza.
- Hozzak valamit?
- Nem kell.

Vajon ki nyírja a szakállát? Szúrós lehet. Hosszabb dukálna egy festőnek. Tudniillik észbe jutott, amit Zsuzsi mondott: Jenő, a félreértett festőművész. Azért lett blondelrámás, mert az apja nem engedte művészkedni. Zsarnok egy apja volt, ráadásul rendőrfőnök vagy mi, az egész város rettegett tőle.

Apás korban élünk, elmélkedett akkor Zsuzsinak, az apák uralkodnak, a Párt mindenki atyja, és nem tűr meg más apát. Ám a négy fal között mindenki a pártapát utánozza.

A rendőr nem engedte, hogy fia ellégháskodja az életét. Jenőke titokban mégis festett. Aztán az apja felfedezte a képeit, dührohámában tűzre rakta őket. Jenőke Petrozsénybe szökött, jó messzire innen, a szénbányában dolgozott, de szégyenszemre nem bírta, visszatért, és azóta rámakat készít.

A bőre sima, alig ráncosodik. A tekintete zavarbaejtő. Valóban lát, nemcsak néz.

Ha levetkőznék előtte, belém szeretne?

Beleszeretne. A haja suhogásától kitavaszkodna a szobájában, a hús illatától felszökkenne az ereje, a buta kis mondatok dallama elnémítaná a haldozás harsogó egoizmusát. És akkor beléhasítana, hogy szeretne új életet kezdeni ezzel a lánnyal. Van pénze, elköltöznének innen, jó, valahogy meg lehet ezt is oldani. Lefizeti az egész pártszékházat. Sajnos a lány nem menne vele, a lánynak fiúk kellene, gyereket akar, hétköznapi életet akar, kitaposott cipőket, elnyúlt kardigánokat, dagadt bokát, lötyögő hasat, lógó melle. A lány azt hiszi, örökké fiatal marad, ő viszont, ha felkelne is, tíz év múlva a szemétdombra

kerülne, ahogy az a löttem, már kopogásra szikladt, nemrég egy róka költözött alá, látta egyszer a padlásszobából, ahova felmegy, amikor egyedül van, felvonul, és távcsővel nézegeti a várost, azaz egyéb látványosság hiányában a szeméttelpet.

Szégyenkezik az állapota miatt. Ugyanakkor dühös, amiért rátört ez a lány. Mit akar tőle? Tűnjön innen.

Mégse kiáltott rá, nem kért számon semmit, gyanakvása elmúlt. Vagy ha maradt belőle, fölülkerekedett megint az önzése, ki akarta élvezni a hús teltségét, a haj szélillatát, a szem tiszta fehérjének, a fogak épségének élményét. Fürdött a lány látványában, a bokáját bámulta, lapos sarkú félcipőjét, szoknyája ráncait, a szoknya alján a barna szegélyt. Neki is kedvence a kék-barna kombináció.

- Mondta Zsuzsi, hogy régen festeni tetszett.
- Tegezz inkább. Idétlen ez a tetszikezés.
- Festesz még?

Megnézné milyen meztelenül. Szeretné, hogyan szeretné, hogy bezuhanjon, itt rohadjon mellette az ágyban, ápolja és ajnározza. Hallgassa meg zseniális elméletét a festészetről. Hallgassa meg forradalmi téziseit a formák elavulásáról, álméltkodva hallgassa meg eredeti elképzelését a szerelem eszköztárának eredetéről. Annyi mindent tud erről. A szerelemről. Beavatná a titokba. Ő tudja, hogyan lehet a szerelem konvencionális mozdulatain keresztül bejutni a nem konvencionális terekbe, a test belső tereibe, hogyan lehet a szerelem mindenki által ismert mozdulataiból, ami lényegében egy hengeres kis testdarab bedugása egy oválishan megnyíló részbe, hogyan lehet ebből a közönséges kis mozdulatból a legtöbbet kihozni. Tudja, és képes volna neki is átadni e tudást. Közelebb vinné önmagához.

Odarohan, és megharapja az orrát. Érezni akarja a keménységét és az ízt is. Harapdálná, ízlelgetné. Jenőke persze nem engedné, kapkodná a fejét, és egyszer csak e kuszaságban szája a szájra tapadna. Akkor bebizonyíthatná neki, hogy mennyire komolyan gondol mindent. Nem, nem gondol semmit, csupán érzi, hogy bele akar olvadni ebbe a férfiba.

- Hazatalálsz?
- Persze.
- Van lámpád?
- Ilyenkor még nem kell.

De még nem akart indulni. Ha most elmenne, a férfi nem szenvedne eleget. Meg akarta büntetni, amiért más, mint az ábrándok éteri, angyalszerű alakja. Nem annyira fehér. Nem annyira

mosolygós. Nem közvetlen, nem bizalmas, nem nyílik meg. Meglehet, ahogy kiteszi a lábát, a falat kaparja kétségbeesetten, mert bánja, hogy engedte, még az is elképzelhető, hogy utána rohan, de ha nem, levelet ír neki. Kedveskedves, megkínóztál, szenvedtem, szenvedek, jó lenne veled egybekelni. Ahogy beléptél, megéreztem, minden sejted minden sejtemmel párba tudna állni. Összes porcikáddal otthonos vagy nekem. Az otthonom vagy.

– Akkor megyek.

– Jó

– Mit nézel?

– Semmit.

– De nézel. Zseniálisan tudsz nézni.

Ám ha belém lát, miért tétlenkedik. Úgy bénázik, mint a fiúk nyolcadikban. Mennyire akartam, hogy az én mellemet is fogdossák, ne csak a Kádár Katiét. Hogy engem is letapizzanak a moziban. A Zoli, az az őzszemű fiú, az ült mellett. Megfoghatom a kezéd? Meg. Akkor megfogom. Jó. De komolyan akarsz? Igen. Nem baj, ha az enyém kicsit izzad? Nem baj. Akkor megfogom. Tessék. De nem nevensz ki? Jaj, Zolika, menj a búsba. Nem fogok odamenni. Ragadja meg a karomat. Vagy legalább vágja hozzám a párnát. Semmit nem tudok magamról. A fiúknak legalább ott a magömlésük, látható bizonyíték. Fogalmam sincs, mi történne velem. Nem hagyám, hogy az ágyába vonszoljon. Védekezniék utolsó erőmmel is, védekezniék, nem adnám oda magam, de akkor is az övé lennék, és az övé maradnék örökkön örökké. Mindent lát. Látja a remegő beleimet is. Látja a múltamat, a tizennyolc évet, a görcseimet, a vérzéseimet, látja a távolabbi múltat, amikor születtem, akkor ő már blondelramákat gyártott, és gazdag volt, és bőséggel evett, és kövér volt, és vastag pakumpartja leért az álláig, és arany pecsétgyűrűt viselt a középső ujján, és látja a múltat tovább, amikor az anyám petefészkében várakoztam apám ondójára, és látja az ősmúltat is, amikor még félig tengeri, félig szárazföldi lényként kiüszünk az apály, illetve a hold kiürítette partra, duzzadtan várakozunk a hímekekre, akik belénk helyezték a mit-tudták-ők-akkor-hogy-is-hívják magot, amitől megkettőződünk, vagyis folytatódunk, és azóta is a hold hívásának engedelmességgel folytatódunk tovább. Látja a jövőmet is, amikor majd én is ősz hajjal üldögelek egy másik ősz hajú férfi mellett, látja, amikor harminc évnyi kísérletezés után végre boldog leszek, mert ott lesz mellettem az a másik ősz hajú férfi, akibe egy régi emlékép hatására beleszeretek.

– A szüleid tudják, hol vagy?

– Nem konkrétan.

– Nem szoktad megmondani, hova mész?

– Biciklizek.

A szoba távoli sarkában napfény hullott a vitrinüveg csiszolt szélére, megtört, szertesziporkázott. Ettől az egész szoba sötétebb lett, mégis e vidám sarok az egész házat vidámabbá tette. Valahol távol, talán a fürdőszobában csap csepegett. Vagy vécétartály. A parketten szanaszét csúszott szőnyegek, náluk ilyesmi elképzelhetetlen volna, a rojtokat is mindig kiegyenesítik. A rojtgyenesítés az ő feladata.

– Iskolás vagy?

– Jövőre érettségizem.

– Mi leszel?

– Színire készülök.

– Biztos felvesznek.

Amikor belépett, még nem volt ennyire szép. Itt lett az. És ebből a szép arcból kinéz egy kritikus szempár, és őt öregnek látja, rozogának, csúfnak. Turkál benne, fintorog, viszolyog. Egrecíroztatja. A dedósa! Nem akarta, hogy ennyire szép legyen az arca. Mondani akart valami durvát, de egyelőre nem jutott eszébe semmi megfelelő.

– Merre laksz?

– A Tisztviselőtelepen.

– Ezt a pumpatrükköt gyakran beveted?

Amikor beszélt, az orra görbülete megváltozott, az orrvég mozgásától függően. Az orrvég billegett, mintha elrugaszkodásra készülődne. Nem lehet megharapni. Ez nem olyan férfi. Túl komoly. Öreg. Beteg. Önző. Megérdemli, ha szenved.

– Nem jövök többet.

– Ne gyere.

– Nem jövök.

– Ne fenyegetőzz.

– A Jenő bácsi piszkálódik folyton.

– Felválták a nyelved. Nem vagy buta. De semmit nem tudsz az életről.

– Te igen?

– Én igen.

– Azért akarsz meghalni?

– Elalélsz a gondolattól, hogy egy haldoklót meglátogattál, és nem lettél rosszul. Büszke vagy magadra. De gőzöd nincs, mi az az önfeláldozás. Az érzékenység. A lemondás.

– De tudom.

– Az ilyesmit nem tanítják az iskolában.

– Ha olyan volna a beszédhelyzet, akkor én is másképp beszélnék.

– Milyen beszédhelyzet?

– Ha dialógusunkat te irányítanád.

– Nem akarlak irányítani. Akkor azért nyávoznál.

– Nem nyávogok.

– Mit akarsz tőlem?

– Nem tudom pontosan. Belekerülni egy történetbe.

– Addig jó, amíg nincs történeted.

– Miért?

– Egyszer csak lesz, és attól kezdve nem tudsz tőle szabadulni.

– Miért akarnék szabadulni?

– A legnyomasztóbbak a szeretet történetei.

– Öreg vagy, azért beszélsz így.

– Ha a gyilkosság nem vonna maga után büntetést, mindenki meggyilkolná azt, akit szeret. Aztán beszuszakolná a hűtőszekrénybe.

Az utolsó napsugár is elhagyta a szobát, és jól lehet, kint még jóval a fák fölött magasodott a nap, a ház pillanatok alatt elsüllyedt a reménytelenség hínáros mocsarában. Nem tudja kiszabadítani ezt a férfit. Nincsenek szavai, nem képes megfelelő mondatokat mondani, érvei nem állnak párba a férfi érveivel. Igaza van, a könyvek semmit nem érnek, még a történelemkönyvekben sincs egyetlen valódi történet sem. Tizen-nyolc éve lényegtelen dolgokkal tömik a fejét, mellékes, értelmetlen dolgokkal. És most, hogy erre rájött végre, kellene valami, amivel hazamegy. De semmi. Szinte felpattant a székről. Kinézett az ablakon, aztán egyetlen szó nélkül elindult az ajtó felé. Ám onnan visszafordult, odarohant az ágyhoz, lehajolt, és kapkodva beigazítva karjait, megölelte az időközben ülőhelyzetbe felcihelődő férfit. Esetlen mozdulat volt, suta és nevenséges, nem bírta hosszan kitartani, mert akkor kicsúszott volna a lába, és a férfira zuhan, olyasmitől pedig óvakodott, utálta a teatralitást. Felegyenesedett. Annyira megzavarta valami, hogy most attól nem tudott elindulni. Jenőke pedig, mintha csak azért ült volna fel, hogy elmeséljen valamit, szórakozottan megigazítva a paplant, ugyanolyan hangon folytatta.

– Nagyon sokan gyűlölték az apámat, de én talán épp ezért, rajongtam érte. Gyenge ember volt, nyomott kedélyű, rideg szolga. Nem volt elég esze, nem látta át a világot. Parancsolgatott. Amikor elégette a képeket, megöltem. Képzeletben persze. De aztán igaziból is. Savval átítatott gyurmát tapasztottam a gumijára, balesetnek tűnt. A módszert tőle tanultam. Ötvenhétben, amikor én az érettségire készültem, ő hátul a fáskamrában kevergette a gyurmát. Egy gyerek, pláne, ha már tizenhat éves, bár nem is tudja, honnan, de mindent tud. Tíz perc, negyed óra, szétdurran az abroncs. Az utasnak meg a feje megy szét, mert ezek mindannyian szeretnek villámként utazni. Ha nem ment szét, be lehet segíteni. A halott ember végleg a Párté lett, és vagy hőst csináltak belőle, vagy kiretusálták a képekről. Egyszerűbb, ha valakit baleset ér, kisebb vesződséggel jár, mint a per. Titelbaum a miniszterségig emelkedett. Egyszer azt nyilatkozta, ha valaki azt mondja nekem, hogy zsidó, arcul köpöm. Én kommunista vagyok, nem zsidó. Az apám is szeretett gyorsan hajtani. Szigetre robogott éppen, ott lakott a nője, igaz, anyám már nem élt akkor. Az a Titelbaum Bányára sietett, tartományi gyűlésre. Akkor már úgy hívták, Iosif (ejtsd joszif) Titlu. Megúsztta a '17-es tordai pogromot (az apját az üzlete kirakatában akasztották fel egy tartógerendára, ő a szenesládába rejtőzött, mint a legkisebb kecskegida a farkas elől), kibírta a vasgárdista diákok husángcsapásait Kolozsvárott '33-ban, kibírta a zsidótörvényeket, csontsoványan ugyan, de hazajött Auschwitzból, túlélte a '48-as tisztogatást, az '53-as koncepció pereket, ám a savas tapaszt már nem élte túl.

Már a Stadion körül járt, amikor eszébe jutott, hogy meg kellett volna kérdeznie, nem lehet-e, hogy ez a Titelbaum akarta az ő nagyapját Szibériába küldeni '46-ban. Mindegy, nem megy már vissza. Arra is rájött, mi zavarta meg, amikor magához ölelte a férfit. Nem csak a bal, hanem a jobb mellén is érzett szívverést. Mintha két szíve volna. És ettől kezdve két szív rácsai között kell élnie.

